

Innspill til ny folkehelsemelding

Norges idrettsforbund takker for muligheten til å kunne komme med innspill til den varslede nye folkehelsemeldingen.

Det fremstår som en nasjonal utfordring å møte fremtidens folkehelseutfordringer helhetlig, på tvers av sektorer og med stor involvering. Den samfunnsalliansen ønsker norsk idrett å være en del av! Norges idrettsforbund ønsker også å være med å forme ut innholdet i denne folkehelsesatsingen og mener at vi har svært mye å bidra med.

Vi treffer særdeles bredt

Norges idrettsforbund er landets største frivillige organisasjon med over ti tusen selvstendige organisasjonsenheter i alle landets kommuner, og en kompetent og kraftfull sentraladministrasjon. Sammen med 55 særforbund, understøttet av 11 idrettskretser over hele landet, ønsker norsk idrett å spille en sterkere samfunnsrolle på et område der vi har stor påvirkning – folkehelsen i Norge.

Norsk idrett treffer nesten **alle** barn og unge i Norge i dag, og mange voksne. Vi tilbyr mye og variert idrett og aktivitet, med folkehelse som konsekvens. 93 prosent av alle barn og ungdom er innom idretten. Den daglige idrettsaktiviteten for disse og alle andre i om lag 10 000 idrettslag over hele landet, er og vil være vårt viktigste bidrag til folkehelsen – i tillegg til at idrettsdeltakelsen skaper varige, gode aktivitetsvaner. Selve idretten vil være vårt fremste bidrag til økt fysisk aktivitet i samfunnet.

Nettopp fysisk inaktivitet er en av vår tids største folkehelseutfordringer. Om samfunnet ønsker økte helsegevinster ved fysisk aktivitet, må det legges til rette for et helhetlig aktivitetsvennlig samfunn – med aktivitetsvennlige strukturer. Idretten har kun **ansvar** for egne medlemmer, men både kan og ønsker å spille en enda sterkere rolle sammen med andre i å skape et mer fysisk aktivt samfunn.

Skal samfunnet hente ut de positive folkehelsekonsekvensene av idrett, må forholdene først og fremst legges til rette for mer idrett. Samtidig er det også et potensiale i den rollen idretten har for at vi bør være en enda sterkere aktør i et tverrsektorielt samarbeid hvor erfaringer og kompetanse kan deles for å nå målet om bedret nasjonal folkehelse. Dette er ikke noen motsetninger, men tvert om.

Anlegg er vinn-vinn

Gjennom å legge til rette for mer og bedre idrett, for eksempel gjennom å bygge anlegg og steder å være aktive, styrkes både idrettslagenes muligheter til å levere mer idrett til sine medlemmer, og mulighetene for en mer aktiv befolkning. Å være en pådriver for å bygge aktivitetsflater og idrettsanlegg er en svært viktig oppgave for oss – og resultatet gir bedre folkehelse i samfunnet.

Idrettsanlegg er viktig både for sosial fysisk aktivitet og folkehelse. De er viktige både for fysisk og psykisk helse. Alle som har opplevd idrettsfellesskap og det å «høre til et lag» skjønner hvilken rolle dette fellesskapet også kan spille for den psykiske helsen og å «ha det bra». Alle som har opplevd mylderet av skøyteløpere på Risenga, Slåtthaug eller Sørmarka en vintersøndag, skjønner at anlegg skaper aktivitet – både egenorganisert- og organisert idrett.

Organisert idrett legger til rette for det egenorganiserte

I det hele tatt blir det rart å lage skiller som ikke finnes. For hvert år et barn eller ungdom deltar i organisert idrett øker sannsynligheten for at de fortsetter å være aktive, også utenfor den organisert idretten. I tillegg gjør norsk idrett mye mer enn å legge til rette for organisert trening og konkurranser. Den organiserte idretten legger til rette for at hele befolkningen kan drive egenorganisert – være i aktivitet.

Orienteringsklubbene i landet lager turorienteringsopplegg og Stolpejakt som benyttes av alle. Skiklubber preparerer skiløyper som brukes mye mer til egenaktivitet enn til organisert trening, og idrettslag over hele landet er ansvarlige for trim- og mosjonstilrettelegging gjennom turstier, kart, mosjonsløp og mosjonsritt, trimgrupper osv. Kajakklubber skolerer alle som ønsker det, i trygg ferdsel på vann og gir bevis i form av Våtkort. Klatreklubber setter friluftsfolket bedre i stand til å strekke seg litt lenger gjennom å utdanne og dele ut Brattkort som kompetansebevis. De aller fleste som spiller fotball eller volleyball i parker over hele landet, har startet med organisert idrett.

Norsk idrett legger til rette for mer idrett, og mer fysisk aktivitet, uten tanke på om det er organisert eller egenorganisert.

Påvirke til samfunnsendringer

Gjennom idrettens posisjon og styrke, vil vi fortsatt sammen med andre påvirke til strukturelle endringer som vil styrke forutsetningene og mulighetene for et mer fysisk aktivt samfunn, for alle. Eksempler er å jobbe for og å sikre allemannsretten, argumentere for én time daglig fysisk aktivitet i skolen og for bygging av flere tur- og skiløyper, gang- og sykkelveier.

Som målbåret i idrettens visjon “Idrettsglede for alle”, arbeider idretten kontinuerlig for å inkludere underrepresenterte grupper i idrettens ordinære aktivitet. Idrettens arbeid for å redusere økonomi som barriere for deltakelse i idrettsaktivitet bidrar til å motvirke sosial ulikhet i helse, og er følgelig et viktig folkehelseiltak. Det er avgjørende at det på dette området er tett dialog og samarbeid mellom det offentlige og idretten og annen fritidsaktivitet. Tilsvarende gjelder for andre grupper som er underrepresentert i idrettsaktivitet, eksempelvis knyttet til landbakgrunn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Gjennom sitt arbeid mot mobbing, trakassering og diskriminering, inkludert arbeidet mot seksuell trakassering og overgrep, bidrar idretten til folkehelse både innenfor og utenfor idretten

Idrettens organisasjonsledd engasjerer seg også bredt overfor grupper som normalt sett ikke finner eller benytter idrettslagenes ordinære tilbud. I mange idrettslag finnes det vilje og evne til å spille en rolle utover det å tilby ordinær idrett.

Idretten skaper sjanser eller Gatelag for rusavhengige, Aktiv på dagtid, Golf Grønn Glede for mennesker i sosial og psykisk nød, idrett for eldre og idrett for trygdede, eller Sykle til jobben. Det kan være et krafttak for inkludering og mangfold, og idrett i skole og skolefritidsordning. Idretten leverer rådgivning og informasjon om mat, kropp og ernæring, og det er et aktivt samarbeid med næringslivet om fysisk aktivitet i tilknytning til arbeidsplassen. Eksempelene er mange, og norsk idrett ønsker å gjøre eksempelene om til enda mer kraftfulle, bærekraftige og varige tiltak i samfunnet.

Selv om denne delen av vår virksomhet også springer ut av engasjementet og frivilligheten i idretten, er ikke disse sistnevnte initiativene, tiltak som skal finansieres over spillemidlene til idrettsformål. Her må det et samarbeid med myndigheter og andre institusjoners kompetanse til, og dette må finansieres utover spillemidlene.

Idretten – samfunnets viktigste inkluderingsarena i et folkehelseperspektiv

De siste årene med pandemi og tidvis nedstenging av idretten har ført til frafall fra idretten og nye helseutfordringer i samfunnet.

Det fremstår som en nasjonal utfordring å møte fremtidens folkehelseutfordringer gjennom en bred samfunnsallianse, og ikke søke å løse dette gjennom løsrevne enkelttiltak

Den samfunnsalliansen vil norsk idrett gjerne være med på.